Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyi ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi

Hatice ÖNER ALTIOK
Nurcan EK
Nermin KORUKLU
Adnan Menderes Üniversitesi
nonerkoruklu@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin benlik saygıları ile ilişkili bazı değişkenlerin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu, Adnan Menderes Üniversitesinde öğrenim görmekte olan birinci ve son sınıf öğrencilerinden tesadüfü olarak seçilen 1335 kişiden oluşmuştur. Araştırmada veriler "Öğrenci Bilgi Formu" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; t-testi ki-kare, varyans analizi, lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre kız öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Fakülte/yüksekokulda okuyan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri 2 yıllık meslek yüksekokullarından daha yüksek bulunmuştur. Son sınıfta okuyan öğrencilerin benlik saygısı puanları birinci sınıfta okuyanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Geriye doğru seçimli ikili lojistik regresyon analizine göre; yaş, son sınıfta okumak, yaşantıdan memnun olma ve gelecekten umutlu olma değişkenlerinin benlik saygısı puanları üzerine önemli düzeyde etkisi olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Benlik saygısı, üniversite öğrencisi, ergenlik.

Investigating the Variables that Related with Self Esteem of the University Students

Hatice ÖNER ALTIOK
Nurcan EK
Nermin KORUKLU
Adnan Menderes University
nonerkoruklu@hotmail.com

Abstract

The purpose of this study was to examine some variables which related with self-esteem of the university students. The study included 1335 students between first and last grades of the Adnan Menderes University. Participants were selected randomly. "Demographic Data Form " and "Rosenberg Self Esteem Scale" was used to get data. t-test, ki square, variance analyse, logical regression were used to analyze the data. Significance level was taken as 0.05. According to the results, self-esteem level of the girls is higher than the boys. Self-esteem level of four years faculty students is higher than two years high school students. Self-esteem level of last class students is higher than the first class students. According to the bilateral logical regression analyse age, attending to the last class, satisfaction about life, expectation about future have important effects on self-esteem of students.

Key Words: Self esteem, University Student, Adolescence.

GİRİŞ

Benlik saygısı, kişinin kendine saygı duyması kadar kendine güven duyması kendini benimseyip değer vermesi, kendini beğenmesi, onaylaması, kendisinden hoşnut olması, kendini olumlu ve sevilmeye değer bulması gibi pek çok kavramla ifade edilmektedir (Esenay, 2002; Yüksekkaya, 1995; Román, Cuestas, Fenollar, 2008). Baumeister (1998, 694), benlik saygısını gerçeklikten çok bir algı olarak tanımlamıştır (Akt. Román, ve ark., 2008). Rosenberg, Schooler ve Scholenbach (1989)'a göre benlik saygısı, sosyal karşılaştırmalar ve bireysel değerlendirmeler sonucunda oluşmaktadır (akt.Román, ve ark., 2008). Başka bir tanımda ise, Freshbach ve Weiner (1991), benlik saygısını bireyin kendine atfettiği olumlu ya da olumsuz değer olarak ifade etmektedirler (Akt. Lían, 2008). Ayrıca benlik saygısı bireyin kendisi hakkında "nasıl" hissettiği anlamına da gelmektedir (Lían, 2008). Cashwell (1995), benlik saygısı yüksek olan bireylerin kendilerini değerli olarak algıladıklarını, benlik saygısı düşük olan bireylerin ise, kendilerini reddettikleri, küçük gördükleri ve kendilerinden memnun olmadıklarını belirtmiştir (Akt. Lían, 2008). Benlik saygısını tanımlayan bu özelliklerin tümü, bireyin sağlıklı bir kişilik geliştirmesinde çok önem kazanmaktadır (İkiz ve Savi Çakar 2010).

Benlik saygısı, bebeklikten itibaren temel gereksinimlerin tutarlı ve sürekli bir şekilde sevgi, ilgi ve empatik bir yaklaşımla karşılanması ile oluşmaktadır (Sacks, 1996). Farklı deneyimler doğrultusunda yapılanan benlik saygısı, iç ve dış uyaranların yoğun etkisi altında fiziksel ve ruhsal boyutlarda pek çok etkilere neden

olmakla birlikte ve bunların devamında sağlıkla ilişkili davranışlarımıza da yön verebilmektedir (Esenay, 2002; Veselskal ve ark., 2009; Yaratan ve Yucesoylu, 2010). Konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin benlik saygılarını etkileyen bazı değişkenlerin olduğu vurgulanmaktadır. Bunlardan bazıları, cinsiyet, kişinin geldiği aile, ana baba, eğitim düzeyi, meslekleri, ekonomik durumlardır (Kulaksızoğlu, 2006, Bozkurt, 1999, Veselskal ve ark., 2009). Ayrıca, benlik saygısı, annenin çalışma durumundan, sosyo-ekonomik düzeyden, demokratik, otoriter ve ilgisiz anne-baba tutumlarından, doğum sırası ve kardeş sayısı, sosyal destek gibi bir takım değişkenlerden de etkilenmektedir (Haktanır, ve Baran, 1998; Yılmaz, 1998; İkiz ve Savi Çakar, 2010). Genel olarak değerlendirildiğinde, ailenin işlevselliği, sosyal destek ve akademik performans ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Lían, 2008). Akademik performansın benlik saygısı üzerindeki etkisini inceleyen Cheng ve Page (1989), yüksek akademik performansa sahip öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamalarının, düşük ve orta düzeyde benlik saygısı puan ortalamasına sahip olan öğrencilerden anlamlı bir biçimde yüksek olduğunu açıklamışlardır (akt. İnanç, 1997).

Üniversite, gençlerin yetişkinlik yaşama ve beraberinde mesleki yaşama hazırlanmasında son derece önemli bir yere sahip olan bir ortamdır. Üniversite eğitimi süreci, öğrencilerin gerek akademik başarı gerekse kimlik gelişimlerinde yaşamsal öneme sahiptir (Karagözoğlu, Kahve, Koç ve Adamişoğlu, 2008). Yukarıda konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde, benlik saygısının pek çok

değişkenden etkilendiği görülmektedir. Ancak, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri üzerinde etkili olacağı düşünülen; cinsiyet, yaş, bulunduğu sınıf, ekonomik durum, anne ve babanın eğitim düzeyi, aileden algılanan sosyal destek, bölümünü sevip sevmemesi, boş zaman etkinlikleri, geleceğe ilişkin umutlu olma durumu gibi değişkenlerin birlikte ele alındığı araştırmaya rastlanmamıştır. Üniversite eğitim sürecinde olan ve farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin benlik saygısı düzeylerini ortaya koymak amacıyla birinci ve son sınıf öğrencileri araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkacak bulgular, benlik saygısının gelişiminde eğitim etkinliklerinin önemini ortaya koyması ve öğrencilerin benlik saygısını destekleyici programların oluşturulmasında temel bir zemin sağlaması açısından önemlidir. Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş, bulunduğu sınıf, ekonomik durum, anne ve babanın eğitim düzeyi, aileden algılanan sosyal destek, bölümünü sevip sevmemesi, boş zaman etkinlikleri ve geleceğe ilişkin umutlu olma durumu açısından incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma iki ve daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişimin varlığı ve/veya derecesini araştıran genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin benlik saygısı düzeylerine etki edebileceği düşünülen demografik özelliklerden; cinsiyet, bölüm, sınıf, medeni durum, sağlık güvencesi, aile tipi, ekonomik gelir kaynağı, en uzun

yaşanan yer değişkenleri ile öğrencilerin sağlık sorunu, çalışma durumu, ekonomik yetersizliklerine ilişkin algıları incelenmiştir

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Adnan Menderes Üniversitesinde öğrenim görmekte olan birinci ve son sınıf öğrencilerinden tesadüfü olarak seçilen 1335 kişiden oluşmuştur. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %53.3'ü kız, %46.7'si erkektir. Bu öğrencilerin %53.5'i 1.sınıf iken son sınıfta okuyan öğrencilerin oranı %46.5'tır. Öğrencilerin %46.9'u evde kalırken, %23.6'sı yurtlarda, %2'si otel veya pansiyonda kalmaktadır. Öğrencilerin %90'nın devam eden herhangi bir sağlık problemi yokken, %10.3'ü ise çalışmaktadır. %55'i geçimini aile harçlığı ile sağlamaktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (% 84.3) çekirdek aile tipinde yaşamaktadır. Anne ve babanın eğitim düzeylerine bakıldığında ise annenin eğitim düzeyinin %56.1'inin, babanın ise %45.5'nin ilkokul düzeyinde eğitime sahip oldukları belirlenmiştir. Örneklem kapsamına alınan her bir öğrenciden araştırma öncesinde araştırmanın amacına yönelik açıklama yapıldıktan sonra gerekli izin alınmıştır. Beklemede olan ve ikinci öğretimde okuyan öğrenciler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Veri Toplam Aracı

Araştırmada veriler "Demografik Bilgi Formu" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Demografik bilgi formu; sosyo-demografik veriler ve konuyla ilgili gerekli literatür taramaları sonucunda oluşturulan açık uçlu soruları içermektedir. "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği"ni kullanım hakkı için Prof. Dr.

Füsun Çuhadaroğlu'ndan izin alınmıştır. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışması Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılmıştır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin 11 alt ölçeği bulunmaktadır. Bunlar: "Benlik Saygısı, Kendilik Kavramı Sürekliliği, Eleştiriye Duyarlılık, Tartışmalara Katılma, Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme, İnsanlara Güven Duyma, Depresif Duygulanım, Hayalperestlik, Ana-Baba İlgisi, Psişik İzolasyon ve Psikosomatik Belirtiler" göstermedir (Çuhadaroğlu 1986). Bu araştırmada benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Rosenberg benlik saygısı ölçeğinden yüksek puan düşük benlik saygısını göstermektedir. Rosenberg Benlik Saygısı alt testinden yanıtlar 0-6 puan ile değerlendirilir. Puanların yorumlanmasında; 0-1 puan alanların "yüksek"; 2-4 puan alanların "orta", 5-6 puan alanların ise "düşük" benlik saygısına sahip oldukları kabul edilir (Çuhadaroğlu, 1986).

İşlem

Araştırmacılar, ölçekleri fakülte ve yüksekokullarda öğrencilerin uygun oldukları ders dışındaki boş bir zaman aralığında dersliklerde araştırmaya yönelik gerekli açıklamaları yaptıktan ve öğrencilerden sözlü onam alındıktan sonra uygulamışlardır.

Verilerin Çözümlenmesinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Verilerin değerlendirilmesinde, t testi, kikare, varyans analizi, lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri ile Algılanan Benlik Saygısı Arasındaki Farka İlişkin t -Testi Sonuçları

ÖZELLİKLER	ALGILANAN BENLİK SAYGISI (X ± SS)	t	P
Cinsiyet			
Kadın (n=711)	1.31± 1.32	-2.887	0.004*
Erkek (n=624)	1.53 ± 1.42		
Bölüm			
Fakülte/Yüksekokul (n=656)	1,28 ± 1,34	3.893	0.001*
Meslek Yüksekokulları (n=679)	1,54 ± 1,39		
Sınıf			
1.Sınıf (n=714)	1,55 ± 1,40	3.463	0.000*
Son Sınıf (n=621)	1,25 ± 1,32		
Medeni Durum			
Bekar (n=1304)	1,42± 1,37	1.438	0.151
Evli (n=31)	1,06 ±1,26		
Sağlık Güvencesi			
Var (n= 1003)	1,36 ±1,35	2.253	0.028*
Yok (n=326)	1,56 ±1,42		
Sağlık Sorunu			
Var (n= 132)	1,56 ±1,39	1.252	0.211
Yok (n=1201)	1,40 ±1,37		
Çalışma Durumu			
Çalışıyor (n= 138)	1,29±1,39	-1.054	0.293
Çalışmıyor (n= 1193)	1,42 ± 1,37		
Ekonomik Yetersizlik			
Var (n=572)	1,68±1,47	-6.149	0.000*
Yok (n=763)	1,21 ±1,26		
Aile Tipi			
Geniş (n= 210)	1,53 ± 1,42	1.349	0.191
Çekirdek (n= 1125)	1,39 ± 1,36		
	(X ± SS)	**F**	**p**
Ekonomik Gelir Kaynakları			
Aile Harçlığı (n=1064)	1,43 ± 1,37	0.410	0.664
Burs (n= 141)	1,31 ±1,35		
Aile Harçlığı ve Maaş (n= 126)	1,40 ± 1,46		
En Uzun Süre Yaşanılan Yer			
Köy (n= 167)	0,49 ± 0,58	1.607	0.201
Kasaba/İlçe (n= 559)	0,43 ± 0,55		
İl Merkezi (n= 609)	0,40 ± 0,56		

Tablo 1. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin algılanan benlik saygısı ile cinsiyet (t(1281,153)=-2,887, p=0.004), birinci ve son sınıfta öğrenim görme durumu (t(1333)=3,463, p=0.000), lisans ve ön lisans düzeyinde eğitimini devam etme (t(1333)=3.893, p=0.001), sağlık güvencesi olma durumu (t(1327)=2.253, p=0.028), değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir

Buna göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere, son sınıfta okuyanların birinci sınıfta okuyanlara, lisans eğitimini sürdürenlerin ön lisansa devam edenlere, sağlık güvencesi olanların olmayanlara ve maddi yetersizlik yaşamayanların yaşayanlara göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin aile tipleri (t(1333)=1.349 p=0.191), en uzun süre yaşadıkları yer (F(2,332)=1.607 p=0.201), sağlık sorunlarının olup olmaması (t(1328)=1.252, p=0.211) ve medeni durum (t(1333)=1.438, p=0.151) ve ekonomik gelir kaynakları (F(2,13328)= .410, p=0.664) gibi değişkenlerin benlik saygısı düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı görülmüştür.

Tablo 2: Öğrencilerin Sorulara Verdikleri Cevaplar ile Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki t-Testi Analiz Sonuçları

Soru Alanları	**Algılanan Benlik Saygısı (X ± SS)**	**t**	**P**
Gelecekten umutlu olma			
Umutlu (n=919)	1.17± 1.20	-8.773	0.000*
Umutsuz (n=413)	1.94± 1.57		
Yaşantıdan memnun olma			
Memnun	1,22±1,22	-8.875	0.000*
Memnun değil (n=273)	2,16 ±1,65		
Bölümünü Sevme Durumu			
Seviyor (n=1077)	1,37 ±1,33	-1.755	0.080
Sevmiyor (n=241)	1,56 ±1,53		

Tablo 2'ye göre gelecekten umutlu olma (t (637.873)=-8.773, p=0.000), yaşantıdan memnun olma durumu (t (352.920)= -8.875, p=0.000) ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu; fakat, öğrencilerin bölümlerini sevip sevmeme(t (326,455)= -1.755, p=0.080) ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Buna göre gelecekten umutlu olanlar olmayanlara göre, yaşantıdan memnun olanların olmayanlara göre benlik saygısı daha yüksektir.

Tablo 3: Açıklayıcı Değişkenlerin Benlik Saygısına Etkisine İlişkin Ki-Kare Sonuçları

	Ki-Kare Değeri	**Serbestlik Derecesi**	**P Değeri**
Model	134,789	6	0,000

Yukarıdaki tabloya göre açıklayıcı değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisi anlamlıdır $p<0,05$.

Tablo 4: Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerini Etkileyen Değişkenlerin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	**B**	**Standart Hata**	**Wald Değeri**	**Serbestlik derecesi**	**P**	**R**	**Exp(B)**	**%95 Güven Aralığı (Olasılıklar oranı)**
Yaş	0,1093	0,0332	10,8198	1	0,0010**	0,0704	1,1154	1,0451-1,1905
Sınıf(1)	0,2454	0,1403	3,0611	1	0,0802*	0,0244	1,2782	0,9709-1,6826
Ekonomik(1)	-0,3910	0,1242	9,9092	1	0,0016**	-0,0666	0,6764	0,5302-0,8628
Aile(1)	-0,3412	0,1715	3,9604	1	0,0466**	-0,0332	0,7109	0,5080-0,9949
Memnuniyet(1)	0,6503	0,1585	16,8366	1	0,0000**	0,0913	1,9161	1,4045-2,6140
Umut(1)	0,7010	0,1358	26,6484	1	0,0000**	0,1176	2,0159	1,5448-2,6306
Sabit	-2,6987	0,6741	16,0285	1	0,0001**			

Yapılan geriye doğru seçimli ikili lojistik regresyon çözümlemesine göre modelde bulunması gereken ve bağımlı değişken (benlik saygısı puanı) üzerindeki etkisi önemli bulunan değişkenler yukarıda verilmiştir. B değerleri, değişkenlerin modeldeki katsayılarını belirtmektedir. B katsayısı pozitif çıkan değişkenler benlik saygısına olumlu yönde etkilerken B katsayısı negatif çıkan değişkenler ise yüksek benlik saygısına olumsuz yönde etki etmektedir. Buna göre, öğrencinin yaşı arttıkça benlik saygısının yüksek olma olasılığı da artmaktadır. Son sınıfta okuyan öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin yüksek olma olasılığı, birinci sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik yetersizlik ile aile ile yaşanan sorunların benlik saygısını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Tablo 4'de verilen Exp(B) değerleri açıklayıcı değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini belirtmektedir. Başka bir deyişle odds değerleridir. Buna göre, hayatından memnun olan öğrencilerin benlik saygılarının yüksek olma olasılığı hayatından memnun olmayanlara oranla 1,91 daha fazladır. Aynı şekilde geleceğe umutla bakanların benlik saygılarının yüksek olma olasılığı geleceğe umutla bakmayanlara oranla 2,01 kat daha fazladır. Ailesiyle sorun yaşamayan öğrencilerin benlik saygılarının yüksek olma olasılığı ailesiyle sorun yaşayanlara oranla 1/0,7109=1,4 kat daha fazladır. Ekonomik yetersizlik yaşamayanların benlik saygısını yüksek olma olasılığı ekonomik yetersizlik yaşayanlara oranla 1/0,6764=1,47 kat daha fazladır. Öğrenciler mezuniyet sonrası iş ve maddi sorunları daha yoğunlukla yaşadıklarını ifade etmişledir.

TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre kız öğrencilerin benlik saygı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Fakülte/yüksekokulda okuyan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Son sınıfta okuyan öğrencilerin benlik saygısı puanları birinci sınıfta okuyanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Alan yazın incelendiğinde kız öğrencilerin benlik saygı düzeyleri erkeklerden daha yüksek bulunmuştur (Yüksekkaya, 1995). Ancak İnanç'ın (1997), yaptığı başka bir çalışmada kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır Benlik saygısı ile cinsiyet değişkeni arasında ilişkiyi inceleyen bir başka çalışmada, cinsiyet, benlik saygısı üzerinde etkili olmadığı belirtilmiştir (Maşrabacı, 1994). Erkek egemen bir toplumda yaşıyor olmak erkeklerin benlik saygılarının daha yüksek olabileceği düşüncesine götürürken, bazı araştırmalarda cinsiyetler arası farklılığın nedeni olarak, cinsiyet rolleri açısından iki cinsiyette de androjen olan bireylerin benlik saygılarının daha yüksek olduğu açıklaması yapılmıştır (Spencer, Helmreich ve Stapp 1975; Aslan 1991). Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, benlik saygısı ile cinsiyet arasındaki bulguların farklılık arz ettiği görülmektedir. Frost ve McKelvie (2004)'nin meta analiz çalışmasına göre bazı araştırmacılar kızların benlik sayısının erkeklere göre daha yüksek olduğunu bazı araştırmalarda ise bunun tam tersi bir bulguya rastlandığını belirtmişlerdir. Aynı çalışmaya göre, 13 yaşından küçük kızların benlik saygısının erkeklerden daha yüksek bulunduğu ancak

bu durum ergenlik dönemi ve sonrasında erkeklerin lehine değiştiği saptanmıştır. Başka bir çalışmada, Ignatius ve Kokkonen (2005), ergenlik dönemindeki erkeklerin benlik saygılarının kızlardan daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışma sonucunda, son sınıfta okuyan öğrencilerin birinci sınıfta okuyanlara göre benlik saygısı daha yüksek olduğu saptanmıştır. (İnanç, 1997). Yılmaz (2000), farklı sınıf düzeylerinde okuyan hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ve girişkenlik düzeyleri incelediği araştırmasında, ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin benlik saygılarının diğer sınıflara göre daha düşük çıktığını ortaya koymuştur (akt. Karagözoğlu ve ark., 2008) Bu bulgulardan farklı olarak Çam ve arkadaşları (2000), araştırmalarında, öğrencinin sınıf düzeyi ile benlik saygısı arasında fark olmadığını ortaya koymuşlardır.

Araştırmada, maddi yetersizlik yaşamayanların yaşayanlara göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yüksekkaya (1995), yaptığı çalışmasında, kendi gelirini yeterli bulan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri, biraz yeterli ve yetersiz bulan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Başka bir çalışmada Veselskal ve arkadaşları (2009), düşük sosyo ekonomik düzeyi ile düşük benlik saygısı arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu bulguyu destekleyen bir başka çalışmada, Dursun (2004), ekonomik düzeyin, öğrencilerin kendilerine olan güven ve öz saygı gelişiminde önemli bir etken olduğunu belirtmiştir (Akt. Keskin ve Sezgin 2009).

Araştırma bulgularından bir başkası, öğrencileri medeni durumlarının benlik saygısı düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı

bir farklılaşmaya neden olmadığı bilgisidir. Bu bulgu alan yazında yapılan çalışmayla desteklenmektedir. Buna göre, bekar olanların benlik saygısı düzeyleri evli olanlara göre daha yüksek çıkmakla birlikte istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (Yılmaz, 2000). Bu sonuçlar bireylerin evli ya da bekar olmalarının benlik saygısı üzerinde etkisinin olmadığı olarak açıklanabilir.

Gelecekten umutlu olan öğrencilerin, umutlu olmayanlara göre benlik saygısı düzeyleri daha yüksektir. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmaya göre, geleceği hakkında ümitsiz olduğunu belirten grubun benlik saygısı düzeyinin geleceği hakkında şevk ve heyecan dolu olduğunu düşünen gruptan anlamlı düzeyde düşük olduğu ortaya çıkmıştır (Yüksekkaya,1995). Bu sonuç, araştırmada ortaya çıkan bulguyu desteklemektedir. Gelecekten umutlu olma, bireylerin yaşamla ilgili olumlu bir düşünce ve duygu durumu içinde olduklarını göstermekle birlikte bu durum doğrusal olarak bireyin kendisiyle ilgili duygu ve düşüncelerinde de olumlu yönde bir değişim yaratabileceği düşünülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre benlik saygısı; kız öğrencilerin erkek öğrencilerden, fakülte ve yüksekokulda okuyan öğrencilerin meslek yüksekokulunda okuyan öğrencilerden, son sınıfta olanların birinci sınıfta olanlardan, maddi sorunu olmayanların olanlardan, gelecekten umutlu olan ve yaşamından genel olarak memnun olanların olmayanlardan daha yüksektir. Buna karşın, medeni durum, sağlık güvencesinin olup olmaması, herhangi bir işte çalışıp çalışmama, aile tipi, yaşadığı yer, benlik saygısı üzerinde

herhangi bir farklılığa yol açmamıştır. Geriye doğru seçimli ikili lojistik regresyon analizine göre; yaş, son sınıfta okumak, yaşantıdan memnun olma ve gelecekten umutlu olma değişkenlerinin benlik saygısı puanları üzerinde önemli düzeyde etkisi olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak; öğrencilerin içinde bulundukları sosyal koşulların iyileştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir. Benlik saygısı bireyin içinde bulunduğu maddi yetersizliklerden etkilenmektedir. Bu doğrultuda öğrencilere, gerek burs gerek yarı zamanla iş temini konusunda üniversite genelinde çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Bireylerin, gelecekten umutlu olma ve yaşantısından temelde memnun olmaları onların benlik saygılarını da olumlu yönde etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında zaman zaman eğitim yaşantısında ve sosyal yaşantısında sorun yaşayan, öğrencilere sorunları etkin baş etme, pozitif düşünmeye ilişkin programların oluşturulmasına ve bu programlara öğrencilerin katılmasına yönelik planlamalar yapılabilir. Üniversite öğrencilerinin sorunlarını araştıran ve onlara psikolojik, akademik ve sosyal alanda destek olan birimlerin gerek niceliksel gerek niteliksel olarak kapasitesinin geliştirilmesine ve farklı etkinliklerle öğrencilere ulaşılması önerilmektedir.

Kaynakça

Bozkurt, E. (1999). Bireylerin İletişim Sorunları ve İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi, Sayı 142.*

Çam, O., Khorshid, L. veAltuğ Özsoy, S. (2000). Bir Hemşirelik Yüksekokulundaki Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, *Hemşirelik Araştırma Dergisi, Cilt/Vol:1*, 33-40.

Çuhadaroğlu, F. (1986). Adolesanlarda Benlik Saygısı. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.

Dereboy, İ. F., Dereboy, Ç., Çoşkun, A., Çoşkun, B., (1994). Özdeğer Duygusu, Öz İmgesi ve Kimlik Duygusu- I. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 1(1),* 3-12.

Erim, B. (2001). Yetiştirme Yurtlarında ve Aileleri Yanında Yaşayan Ergenlerin, Benlik Saygısı, Depresyon ve Yalnızlık Düzeyleri ile Sosyal Destek Sistemleri Açısından Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Esenay, F.I. (2002). Üniversite öğrencilerinde Sağlık davranışlarının Sosyal destek ve Benlik Saygısı ile İlişkisinin İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Frost J. ve Mckelvie S. (2004). Self-Esteem and Body Satisfaction in Male and Female Elementary School, High School, and University Students, *Sex Roles, Volume 51, Numbers 1-2 July*, 45-54.

Haktanır, G. ve Baran, G. (1998). Gençlerin Benlik Saygısı Düzeyleri İle Ana-Baba Tutumlarını Algılamalarının İncelenmesi, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 5(3),* 134-141.

Holland A. ve Andre T. (1994). The Relationship of Self Esteem to Selected Personal and Environmental Resources of Adolescents, *Adolescence, Summer; 29(114),* 345-360.

Ignatius E. ve Kokkonen M. (2005). How the Big Five Personality Traits Explain Trust and Self- Esteem, *Psykologia 4O,* 133-144.

İkiz F.E., Savi Cakar F. (2010) Perceived social support and self-esteem in adolescence, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 5 , 2338–2342

İnanç, N. (1997). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki Başarının İncelenmesi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Karagözoğlu Ş., Kahve E., Koç Ö., ¸Adamişoğlu D. (2008), Self esteem and assertiveness of final year Turkish university students, *Nurse Education Today* 28, 641–649

Keskin G., Sezgin B. (2009), Bir grup ergende akademik basarı durumuna etki eden etmenlerin belirlenmes**i,** *Fırat Saglık Hizmetleri Dergisi,* Cilt 4, Sayı:10

Kulaksızoğlu, A. (2006). *Ergenlik Psikolojisi,* Remzi Kitabevi, İstanbul.

Lían, T.C. (2008), Family Functioning, Perceived Social Support, Academic Performance and Self-Esteem, *PertanikaJ. Soc. Sei. & Hum*. 16(2): 285-299.

Maşrabacı, T. S., (1994). Hacettepe Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Spencer, J. T.; Helmreich R. ve J.Stapp, (1975). "Rating of Self and Pers on Sex Role Attributes and Their Relation to Self-Esteem Conceptions of Masculinitiy and Femininity", *Journal of Per. And Social Psychology, 32,* 29-39. Gözden geçirelim

Odağ, C. ve Tamar, M. (2002). Ergenlik Dönemi: Üst Benliğin Gelişmesinde Kritik Bir Evre, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 9(3),* 190-191.

Oliver , J.M., Paull, J.C. (1995). Self Esteem and Self-Efficacy; Perceived Parenting and Family Climate; and Depression in University Students, *Journal of Clinical Psychology, July; 51(4),* 467-481.

Román, S., Cuestas P.J., Fenollar P. (2008), *Studies in Higher Education* Vol. 33, No. 2, April 127–138

Sacks J.M.(1996). Roots Of Self-Esteem, The International Journal of Humanities and Peace,, 2-4.

Şahin, N. ve N. Şahin, (1991). Bir Kültürde Fonksiyonel Olan Tutumlar Bir Başka Kültürde Öyle midir?, *Psikoloji Dergisi*, *Cilt 7, Sayı 26*, 30-40

Vaez, M. ve Laflamme, L. (2002). First Year University Students' Health Status And Socio-Demographic Determinants of Their Self-Rated Health, *Work, 19(1)* ,71-80.

Veselska1 Z., , Geckova1 A.M., Gajdosova B., Orosova O., Dijk1 JPV., Reijneveld S.A.(2009), Socio-economic differences in self-esteem of adolescents influenced by personality, mental health and social support, *European Journal of Public Health*, Vol. 20, No. 6, 647–652

Yaratan H., Yucesoylu R. (2010) Self-esteem, self-concept, self-talk and significant others'

statements in fifth grade students:Differences according to gender and school type, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2 ,3506–3518.

Yılmaz, S. (2000). Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyi Arasındaki İlişki, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek lisans Tezi, Erzurum.

Yüksekkaya, S. (1995). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Yılmaz, S. (2000). Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyi Arasındaki İlişki, Atatürk üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Yılmaz A. (1998). Tek Ebeveynli ve İki Ebeveynli Ailelerden Gelen Üniversite Öğrencilerinin Kendilik İmgesi, *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi, 5(3),* 142-150.